

**ปัญหาหมอกควันข้ามแดน : กรณีศึกษาการจัดการปัญหาหมอกควันภายใต้ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษ
จากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution : AATHP)**

๑. สภาพปัญหา

ปัญหาหมอกควันข้ามแดน (Transboundary Haze Pollution) เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย และภูมิภาคของอาเซียนที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ บดบังทัศนวิสัยการมองเห็น มลพิษและฝุ่นละอองจากหมอกควันที่เกินมาตรฐาน ทำให้เกิดการระคายเคืองของระบบทางเดินหายใจและดวงตา โดยก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ สุขอนามัยของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจ ตลอดจนการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศป่าไม้ให้เสียหายอย่างรุนแรง รวมทั้งทำให้เกิดอุปสรรคด้านการคมนาคม การท่องเที่ยวที่สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจ เนื่องจากในช่วงที่เกิดปัญหาหมอกควัน สายการบินจะต้องงดเที่ยวบินเพื่อความปลอดภัยของผู้โดยสาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อการสัญจรบนเส้นทางหลวงระหว่างจังหวัด และปริมาณหมอกควันและฝุ่นละอองที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของอากาศ ทำให้นักท่องเที่ยวงดการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีปัญหาหมอกควัน

นอกจากนี้ ปัญหาหมอกควันข้ามแดนที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอาเซียนยังเป็นปัญหาที่ทำลายความเชื่อมั่นทางสังคมระหว่างประเทศสมาชิก โดยที่ผ่านมาสมาชิกอาเซียนที่ได้รับผลกระทบ ได้มีการประชุมต่อเนื่องเพื่อหารือแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาหลายครั้ง แต่ประเทศสมาชิกยังไม่มี การนำผลความตกลงไปพิจารณา ดำเนินการปฏิบัติอย่างจริงจัง จึงทำให้ที่ผ่านมาไม่มีผลความคืบหน้ามากนัก

ปัญหาหมอกควันข้ามแดนที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาคอาเซียน แบ่งเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

-พื้นที่อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

พื้นที่อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ได้แก่ ประเทศเมียนมาร์ ลาว เวียดนาม กัมพูชา และไทย โดยจะเกิดปัญหาขึ้นช่วงระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน โดยพบการเพิ่มสูงขึ้นของฝุ่นละอองขนาดเล็กในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย บริเวณชายแดนไทยกับเมียนมาร์ รวมทั้งชายแดนไทยกับกัมพูชาอีกด้วย เนื่องจากเป็นช่วงหน้าแล้งที่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดไฟป่าได้ง่ายและลุกลามอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเกษตรกรของแต่ละประเทศจะทำการเผาเศษวัสดุการเกษตรเพื่อเตรียมพื้นที่สำหรับการเกษตรในช่วงฤดูฝน ประกอบกับสภาวะอากาศที่แห้งและไม่มีลมพัดผ่าน ทำให้ฝุ่นละอองที่เกิดขึ้นสามารถแขวนลอยอยู่ในบรรยากาศได้นาน ทั้งนี้ ได้สรุปสถานการณ์ของแต่ละประเทศของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงที่ได้รับผลกระทบดังตัวอย่างต่อไปนี้

๑.๑ ในปี ๒๕๕๖ พบว่า พื้นที่ในภาคเหนือมีปริมาณฝุ่นละอองในระดับที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ทำให้พบจำนวนผู้ป่วยในกลุ่มโรคระบบทางเดินหายใจ โรคตาอักเสบ และโรคผิวหนังอักเสบ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พะเยา น่าน ได้รับผลกระทบต่อการขนส่งทางอากาศ โดยมีการยกเลิกเที่ยวบินจำนวน ๑๕๘ เที่ยวบิน (สำนักป้องกันปราบปรามและควบคุมไฟป่า, ๒๕๕๗)

๑.๒ ในปี ๒๕๕๙ สภาพอากาศบริเวณชายแดนไทย - เมียนมาร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งพบว่าถูกปกคลุมไปด้วยหมอกควันไฟจนเกิดภาวะฟ้าหาลัว ทำให้เกือบมองไม่เห็นบ้านเรือนของประชาชนทั้งสองฝั่ง และยังพบการเผาของประชาชน โดยเฉพาะในเขตจังหวัดท่าขี้เหล็ก ประเทศเมียนมาร์อย่างต่อเนื่อง

๑.๓ เดือนมีนาคม ๒๕๕๙ เกษตรกรในประเทศไทยมีการจุดไฟเผาป่าจนลุกลามมายังพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตราด ส่งผลให้เกิดปัญหาไฟไหม้ป่านานถึงสองสัปดาห์ และเกิดปัญหาหมอกควันที่ลอยมาตามลม ซึ่งส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน และปัญหาการสัญจรบนเส้นทางต่าง ๆ (ข่าวสด, ๒๕๕๙)

๑.๔ เดือนมีนาคม ๒๕๖๐ เกิดไฟไหม้ป่าในเขตประเทศเมียนมาร์แล้วลุกลามเข้ามายังพื้นที่อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่งผลให้เกิดปัญหาหมอกควันจากไฟป่าในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและมีพื้นที่ทางการเกษตรเกิดความเสียหายไม่น้อย (คมชัดลึก, ๒๕๖๐)

ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนในอนุภูมิภาคดังกล่าว มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการดำเนินการควบคุมและป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควัน และประชาชนในพื้นที่ยังมีความตระหนักถึงปัญหาเรื่องมลพิษหมอกควันน้อย ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งมีศักยภาพในการจัดการ ไฟป่า การตรวจวัดคุณภาพอากาศ และการเกษตรปลอดการเผา จึงพยายามสร้างความร่วมมือผ่านการเป็นเจ้าภาพจัดการอบรม การสนับสนุนการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ เป็นต้น

-พื้นที่อนุภูมิภาคอาเซียนตอนใต้

พื้นที่อนุภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ ได้แก่ บรูไน สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และภาคใต้ของไทยพบว่ามีปัญหาเกิดขึ้นในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน เนื่องจากไฟไหม้ป่าบนเกาะสุมาตราของประเทศอินโดนีเซียซึ่งเกิดจากการที่เกษตรกรในประเทศอินโดนีเซียถางและเผาทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกไร่ ปาล์ม น้ำมัน การถลุงแร่ และการตัดไม้เพื่อการส่งออกจนขยายลุกลามเป็นไฟป่าที่ทำให้เกิดควันหนาที่พัดกระจายปกคลุมไปยังประเทศใกล้เคียง (มาเลเซีย บรูไน สิงคโปร์และภาคใต้ไทย) ตัวอย่างพื้นที่อาเซียนตอนใต้ที่ได้รับผลกระทบ ดังต่อไปนี้

(๑) ในปี ๒๕๔๐ เกิดวิกฤตหมอกควันในอาเซียนจากสาเหตุที่อากาศแห้งร้อนผนวกกับเกษตรกรอินโดนีเซียใช้วิถีถางเผากันมากขึ้น ซึ่งสิงคโปร์วัดค่ามลภาวะในอากาศ (PSI) ได้ในระดับที่ ๒๒๖ จุด และมีการประเมินความเสียหายในระดับภูมิภาคเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่า ๙.๓ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (สรินณา อารีธรรมศิริกุล, ๒๕๕๓) ซึ่งในเดือนสิงหาคม ปี ๒๕๕๙ สำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติของสิงคโปร์ รายงานว่าค่าดัชนีมาตรฐานมลพิษทางอากาศ หรือค่า PSI ของสิงคโปร์ตกอยู่ในระดับที่ไม่ดีต่อสุขภาพอนามัย และแนะนำให้ประชาชนลดการทำกิจกรรมนอกสถานที่ และควรสวมใส่หน้ากากอนามัยในกรณีที่ต้องทำกิจกรรมภายนอก (เนชั่น ทิว, ๒๕๕๙)

(๒) ภาคใต้ของประเทศไทยโดยเฉพาะภาคใต้ตอนล่าง มักจะได้รับผลกระทบจากหมอกควันข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกรณีหมอกควันข้ามแดนที่เกิดจากไฟป่าในประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ ที่เป็นสถานการณ์รุนแรงกว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งจังหวัดที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ จังหวัดสงขลาและนราธิวาส โดยมีปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กในจังหวัดนราธิวาส สูงสุด ๑๒๙ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรที่สูงเกินมาตรฐาน และอยู่ในระดับที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ (ผู้จัดการออนไลน์, ๒๕๕๖) นอกจากนี้ ในปี ๒๕๕๘ ปัญหาหมอกควันข้ามแดนยังส่งผลกระทบต่อการบิน โดยมีการยกเลิกเที่ยวบินทั้งไปและกลับในสนามบินหาดใหญ่ สนามบินตรัง สนามบินสุราษฎร์ธานี (Thai Tribune ไทยทริบูน, ๒๕๕๘)

แม้ว่าปัญหาหมอกควันข้ามแดนจะเกิดจากปัญหาในพื้นที่ภายในของบางประเทศในอาเซียน แต่ได้ส่งผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ ไปยังประเทศใกล้เคียง จึงเป็นปัญหาระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนทุกประเทศ

จะต้องให้ความสำคัญและประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังมากกว่านี้ ตลอดจนควรแลกเปลี่ยนและให้ความช่วยเหลือ กำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

๒. ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution : AATHP)

หลังวิกฤตหมอกควันครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอาเซียนเมื่อช่วงปี ๑๙๙๗ - ๑๙๙๘ ได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของ ประชาชน เศรษฐกิจ และความสัมพันธระหว่างประเทศ อีกทั้งสร้างความเสียหายให้แก่ภูมิภาคอาเซียน เป็นมูลค่าถึง ๙,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ผู้จัดการออนไลน์, ๒๕๕๖) ประเทศในภูมิภาคอาเซียนต่างยอมรับว่าหมอกควันข้ามแดนนั้นเป็นปัญหาระหว่างประเทศ ซึ่งต้องอาศัยการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ดังนั้น กลุ่มประเทศสมาชิกจึงได้เริ่มเจรจากันเพื่อจัดทำความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมและมีการลงนามในความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution : AATHP) เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ มีประเทศภาคีสมาชิกที่ให้สัตยาบันแล้ว ๑๐ ประเทศ ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย พม่า สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซียที่ได้ลงนามสัตยาบันเป็นประเทศสุดท้าย ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗ (สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๕๗)

ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution : AATHP) เป็นตราสารทางกฎหมายที่วางรากฐานในการแก้ปัญหามลพิษจากหมอกควัน โดยมาตรา ๓ ของ AATHP ได้วางหลักการเอาไว้ ๕ ประการ ดังต่อไปนี้ (ภัทรระ ลิ้มปิติระ, ๒๕๕๖)

๑. หลักการไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐอื่นแม้ว่าทุกรัฐจะมีอำนาจอธิปไตยในการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรของตนเท่าเทียมกัน แต่ก็มีควมรับผิดชอบที่จะต้องทำให้แน่ใจว่ากิจกรรมที่กระทำขึ้นภายในเขตอำนาจอธิปไตยของตน จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐอื่นจึงแสดงให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยก็ยังคงต้องอยู่ภายใต้หลักกฎหมายระหว่างประเทศ

๒. หลักความร่วมมือ กำหนดหน้าที่ในการร่วมมือกันระหว่างประเทศเพื่อนบ้านด้วยการปรึกษาหารือหรือการเจรจา ในกรณีที่มีการปฏิบัติของรัฐอาจส่งผลกระทบต่อรัฐบริเวณโดยรอบ รัฐนั้นจะต้องแจ้งให้รัฐอื่นๆ ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบทราบ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการปรึกษาหารือกันและเจรจาทหาทางแก้ไขปัญหาส่วนกัน

๓. หลักการใช้ความระมัดระวังล่วงหน้า ในกรณีที่มีความเสี่ยงว่าการประกอบกิจกรรมใด จะก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมจะต้องมีมาตรการระมัดระวังไว้ก่อน เพื่อป้องกันมิให้ความเสียหายเกิดขึ้นหรือลดความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น แม้ว่าจะยังไม่มีข้อพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ว่าจะเกิดความเสียหายขึ้นอย่างชัดเจนก็ตาม เพราะความเสียหายอาจรุนแรงเกินกว่าที่จะเยียวยาให้กลับคืนดังเดิมได้

๔. หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รัฐสามารถแสวงหาผลประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติของตนด้วยการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต เพื่อให้เกิดผลต่อความคุ้มค่าของทรัพยากร และเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ยุคใดก็ความยากจนลงไปได้

๕. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการดำเนินการด้านมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน รัฐภาคีควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมไปถึงชุมชนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาภาคเอกชน เกษตรกรและวิสาหกิจเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมด้วยตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถมาร่วมกันวางแผนและปฏิบัติ

วัตถุประสงค์

การป้องกัน ลด ติดตามตรวจสอบมลพิษหมอกควันข้ามแดนอันเป็นผลมาจากไฟบนดิน และไฟป่าที่อาศัยความร่วมมือระดับประเทศ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เหตุ ลักษณะความรุนแรง โดยน่านโยบายวิธี ปฏิบัติ และเทคโนโลยีที่เป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้

มาตรการตามความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษของหมอกควันข้ามแดน

๑. คำนิยามของมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (Transboundary haze pollution) หมายความว่า มลพิษจากหมอกควัน ที่มีแหล่งกำเนิดทางกายภาพตั้งอยู่ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนหนึ่ง ในพื้นที่ปกครองของประเทศสมาชิกหนึ่ง และเคลื่อนตัวเข้าไปในพื้นที่ปกครองของประเทศสมาชิกอื่น

๒. แนวทางการให้ความร่วมมือและการสร้างกลไกเฝ้าระวัง คือ การให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีความสำคัญ และการเฝ้าระวังเพื่อประโยชน์ในการป้องกันปัญหามลพิษของหมอกควันร่วมกัน โดยจัดตั้งศูนย์ประสานงานควบคุมมลพิษของหมอกควันข้ามแดนแห่งอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Transboundary Haze Pollution Control : ACC) ซึ่งเรียกว่า “ศูนย์อาเซียน” (ASEAN Centre) โดยมีคณะกรรมการจากผู้แทนหน่วยงานระดับชาติของประเทศภาคีดูแลการปฏิบัติงาน และประสานงานกับศูนย์ติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเตรียมความช่วยเหลือประเทศภาคี การวิจัยทางวิทยาศาสตร์และความร่วมมือทางเทคนิค ในการชี้ปัญหาและวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหา รวมถึงนำเทคโนโลยีทางสิ่งแวดล้อม โดยจัดให้มีการศึกษา ฝึกอบรม ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การกำหนดเทคนิควิธีในการควบคุมปัญหาให้เป็นมาตรฐานเดียวกันภายในประเทศภาคี การปฏิบัติกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือในด้านการเงินหรือปัจจัยในด้านต่าง ๆ สามารถขอความช่วยเหลือในประเทศภาคีใด ๆ ซึ่งกำหนดให้มีความสอดคล้องกับหลักอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน โดยจำเป็นต้องได้รับการอนุญาตจากรัฐเจ้าของดินแดน ก่อนถึงมีสิทธิเข้าไปช่วยเหลือได้

นอกจากนี้ ความตกลงฯ ยังได้กำหนดให้มีกลไกระดับประเทศ คือ “หน่วยงานที่มีอำนาจ” และ “หน่วยงานกลางประสานการดำเนินงาน” ปฏิบัติภารกิจด้านบริหารงานตามที่กำหนดในความตกลง และแจ้งให้ทราบถึงหน่วยงานที่มีอำนาจและหน่วยงานกลางที่ประสานการดำเนินการของแต่ละประเทศภาคี

๓. มาตรการหลีกเลี่ยงการก่อมลพิษของหมอกควัน มีดังนี้

๓.๑ การไม่ก่อภัยใด หรือการก่อภัยให้เกิดน้อยที่สุด

๓.๒ การใช้ความระมัดระวังล่วงหน้า

๓.๓ การสอดส่องดูแล

๓.๔ การวิเคราะห์ประเมินผล

๓.๕ การป้องกัน : การพัฒนาและการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย, การพัฒนานโยบายอื่นให้เหมาะสมกับสถานการณ์, การส่งเสริมการศึกษาการณรงค์สร้างจิตสำนึกให้กับสาธารณชน, การส่งเสริมและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓.๖ การเตรียมความพร้อม แนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้มีมาตรการในการจัดการและควบคุม

๔. มาตรการอื่น ๆ ตามความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน

๔.๑ การระงับข้อพิพาท มีกลไกในการระงับข้อพิพาท โดยการปรึกษา เสร็จจวนันท์มิตร

๔.๒ การจัดตั้งกองทุน : กองทุนอาเซียนเพื่อการควบคุมมลพิษของหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Transboundary Haze Pollution Control fund) โดยสำนักเลขาธิการอาเซียนทำหน้าที่บริหารกองทุนนี้

ผลของความร่วมมือภายใต้ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษของหมอกควันข้ามแดน

๑. การจัดตั้งศูนย์เชี่ยวชาญด้านอุตุนิยมวิทยาแห่งอาเซียน (ASEAN Specialized Meteorological Centre: ASMC) ซึ่งประเทศสิงคโปร์เป็นผู้รับผิดชอบ

๒. ตามความตกลงฯ ได้กำหนดให้ประเทศภาคีต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจและหน่วยงานกลางประสานการดำเนินงาน ซึ่งประเทศไทยได้การแต่งตั้งหน่วยงานรับผิดชอบตามความตกลงอาเซียนฯ ดังกล่าว ได้แก่

- กรมควบคุมมลพิษ ทำหน้าที่ National Focal Point
- กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ทำหน้าที่ National Monitoring Centre

๓. การจัดทำ Guidelines ต่างๆ ได้แก่ แนวทางการปฏิบัติให้อาเซียนปลอดการเผา Guidelines for the Implementation of the ASEAN Policy on Zero Burning และแนวทางการควบคุมการเผา Guidelines for the Implementation of Controlled Burning Practices

๔. การส่งเสริมการจัดการป่าพรุอย่างยั่งยืน (ASEAN Peatland Management Initiative: APMI)

๕. การจัดตั้งกองทุนเพื่อการควบคุมมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน โดยในปัจจุบันมี ๕ ประเทศที่ได้โอนเงิน จำนวน ๕๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ เข้าบัญชีกองทุนแล้ว ได้แก่ บรูไน ดารุสซาลาม สิงคโปร์ มาเลเซีย เวียดนาม และไทย

๖. การดำเนินมาตรการทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคในการป้องกันและลดการเผา เน้นการควบคุมและลดการเผาพื้นที่พรุ (Peatlands) ในเกาะสุมาตรา อินโดนีเซีย เนื่องจากเป็นสาเหตุหลักของมลพิษหมอกควันในภูมิภาค โดยอาศัยข้อมูลจำนวนจุดความร้อน (Hotspot) เป็นตัวชี้วัดผลสำเร็จการดำเนินงาน

๗. การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในการแก้ไขปัญหาการเผาในอนุภูมิภาคแม่โขงจากจำนวนจุดความร้อนสะสม โดยภายในปี ๒๕๕๘ ต้องลดจำนวนจุดความร้อนสะสมในอนุภูมิภาคแม่โขง (ครอบคลุม ๕ ประเทศ ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม กัมพูชา และไทย) ลงเหลือไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ จุด (สุวิทย์ ชัตติยวงศ์, ๒๕๕๗)

๘. ระบบติดตามสถานการณ์หมอกควันของอนุภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ (ASEAN Sub-Regional Haze Monitoring System : HMS) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้ในการเฝ้าระวังและระบุ ๑๑ ตำแหน่งที่เกิดไฟจากการช้อนทับจุดความร้อนกับแผนที่ต่างๆ รวมถึงใช้ในการระบุผู้กระทำผิดกรณี ที่ไฟเกิดขึ้นในพื้นที่สัมปทานหรือพื้นที่ที่มีกรรมสิทธิ์ (ศรัทธา ธารารัตนสุวรรณ, ๒๕๕๗)

ทั้งนี้ ในการประชุมรัฐมนตรีประเทศภาคีต่อความตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ ๑๒ (COP-๑๒ AATHP) ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ที่ประชุมได้ผลักดันและยกร่าง Roadmap on ASEAN Cooperation towards Transboundary Haze Pollution Control with Means of Implementation หรือ ASEAN Transboundary Haze Free Roadmap เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ "ภูมิภาคอาเซียนปลอดหมอกควันข้ามแดน ในปี ค.ศ. ๒๐๒๐" โดยโรดแมปนี้จะเป็นกรอบแนวทางหลักในการประสานการดำเนินงานระหว่างประเทศอาเซียนในการนำความตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดนไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูล แนวทางปฏิบัติที่ดีและเทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม (<http://www.pcd.go.th/Public/News/GetNewsThai.cfm?task=lt๒๐๑๖&id=๑๗๔๘๘>)

มาตรการและนโยบายที่ใช้ในปัจจุบันของหมอกควันและหมอกควันข้ามแดนของไทย ได้แก่ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า การเผาในที่โล่งและมลพิษหมอกควัน พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๒ ภายใต้แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านอัคคีภัยแห่งชาติ ซึ่งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้จัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า การเผาในที่โล่ง และมลพิษหมอกควันขึ้น โดยยุทธศาสตร์แบ่งเป็น ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านไฟป่าการเผาในที่โล่ง ประกอบด้วย ด้านไฟป่า (แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน คือก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย) ด้านการเผาในที่โล่ง ด้านการเผาเศษวัสดุเหลือใช้จากภาคการเกษตร ด้านการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน ด้านการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ และด้านการใช้มาตรการทางกฎหมาย ๒) ด้านมลพิษหมอกควัน ประกอบด้วย การรองรับความตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจาก หมอกควันข้ามแดน การสร้างกลไกการติดตามตรวจสอบ การป้องกันการเกิดไฟในที่โล่งและไฟป่าทั้งหมด การเตรียมความพร้อมในการดำเนินการร่วมกับประเทศภาคีอื่น การจัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉิน แห่งชาติและการให้ความช่วยเหลือความร่วมมือด้านเทคนิคและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (นางสาวศุทธิฉญา ธารารัตนสุวรรณ, ๒๕๕๗)

กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า การเผาในที่โล่ง และ มลพิษหมอกควัน พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๒ ภายใต้แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านอัคคีภัยแห่งชาติ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แต่งตั้งคณะทำงานศึกษากรณีไฟป่าและหมอกควันจากไฟป่า ซึ่งแพร่กระจายมาจากต่างประเทศ โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะทำงาน เพื่อพิจารณากำหนดแนวทาง การดำเนินงานตามมาตรการ และแนวทางบริหารจัดการด้านไฟป่าและหมอกควันจากไฟป่าซึ่งแพร่กระจายมาจากต่างประเทศ (นางสาวศุทธิฉญา ธารารัตนสุวรรณ, ๒๕๕๗)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนในประเทศไทยปัจจุบัน สามารถแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ (มงคล ราชะนาคร, ๒๕๕๓)

๑) กฎหมายกำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๒) กฎหมายที่ควบคุมการปล่อยมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่ถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

๓) กฎหมายที่ควบคุมการเผาทำลายป่าไม้ เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติป่าสงวน พ.ศ. ๒๕๐๗

๓. บทวิเคราะห์

ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่อยู่กลุ่มพื้นที่ปัญหาหมอกควันข้ามแดน (Transboundary Haze Pollution) ทั้ง ๒ พื้นที่ คือ พื้นที่อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม กัมพูชา และไทย) และพื้นที่อาเซียนตอนใต้ (บรูไน มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และไทย) เนื่องจากพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยเป็นทั้งบริเวณที่ก่อปัญหาหมอกควันข้ามแดน อีกทั้งพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยยังได้รับผลกระทบจากปัญหาหมอกควันข้ามแดนจากประเทศอินโดนีเซีย

ที่ผ่านมาประเทศไทยเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน (Transboundary Haze Pollution) โดยได้ริเริ่มสร้างกลไกในการขับเคลื่อน ดังนี้

๑. พื้นที่อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ขับเคลื่อนโดย

- รัฐมนตรีของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Ministerial Steering Committee for the Mekong Sub-Region: MSC Mekong) ซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เพื่อเดินหน้าแก้ไขปัญหาหมอกควันอาเซียนอย่างยั่งยืนตามแผนโรดแมปอาเซียนปลอดหมอกควัน โดยตั้งเป้าหมายการลดจำนวนจุดความร้อน (Hotspot) ให้เหลือไม่เกิน ๗๕,๐๐๐ จุด ภายในปี ๒๕๖๐ และไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ จุด รวมทั้งเปลี่ยนให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคปลอดหมอกควันข้ามแดน ภายในปี ๒๕๖๓

- คณะทำงานภายใต้รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม ๕ ประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (Technical Working Group on Haze for Mekong Sub-region: TWG Mekong) ซึ่งเป็นการประชุมระดับปลัดกระทรวง/อธิบดี โดยประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๒. พื้นที่อนุภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ ขับเคลื่อนโดย

- รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม ๕ ประเทศ เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (The Sub-Regional Ministerial Steering Committee on Transboundary Haze Pollution : MSC) ซึ่งมีการประชุมครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙

- คณะทำงานภายใต้รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม ๕ ประเทศ เรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (Technical Working Group on Transboundary Haze Pollution: TWG) ซึ่งมีการประชุมครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

มิติภายในประเทศ

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างแข็งขัน เพื่อให้ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษของหมอกควันข้ามแดนประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรมผ่านการดำเนินงานทั้งมิติภายในประเทศและมิติระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ ภายหลังจากการที่ประเทศไทยได้ลงนามความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษของหมอกควันข้ามแดน ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามความตกลงฯ เช่น การกำหนดนโยบายของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาที่ระบุว่า “...นโยบายการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน...เร่งรัดการควบคุมมลพิษทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภคและใช้มาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด...”

ขณะที่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกระทรวงหลักในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาภายใต้กรอบของความตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution) ก็มีนโยบายสอดคล้องกันคือ “...วางแผนและกำหนดมาตรการป้องกัน/แก้ไขปัญหาหมอกควัน โดยประสานความร่วมมือกับกรมป่าไม้และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์...”

นอกจากนี้ ในแผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔ ยังได้กำหนดพันธกิจในการบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีทุกภาคส่วนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในประเทศ ประชาคมอาเซียน และระหว่างประเทศ โดยกำหนดให้มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การป้องกัน การลดผลกระทบ และการปรับตัวเพื่อรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีเป้าประสงค์ที่ ๑๓ ให้ประชาชนสามารถปรับตัวรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการเตือนภัยอย่างทันเวลาผ่าน

กิจกรรมป้องกันไฟป่าและควบคุมหมอกควัน ที่กำหนดงบประมาณในการดำเนินการระหว่างปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ จำนวน ๒,๘๙๔.๘๒ ล้านบาท ซึ่งสอดคล้องกับหลักการใช้ความระมัดระวังล่วงหน้าตามความตกลงฯ

อีกทั้ง ในระดับพื้นที่ที่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน รวมถึงแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า การเผาในที่โล่งและมลพิษหมอกควัน พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๖๒ ภายใต้แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านอัคคีภัยแห่งชาติ

มิติระหว่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า การแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนในพื้นที่อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพและมีบทบาทนำในการดำเนินการตามความตกลงฯ ในด้านงบประมาณและการทำการเกษตรแบบปลอดการเผา รวมทั้งระบบเทคโนโลยีในการตรวจวัดคุณภาพอากาศ อีกทั้ง ยังเน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรผ่านการอบรมด้านการจัดการป่าพรุและการจัดการไฟป่า รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยประเทศไทยได้จัดทำแอปพลิเคชัน “Air4ASEAN” เพื่อรายงานคุณภาพอากาศผ่านสมาร์ตโฟน ซึ่งขณะนี้ได้เปิดให้ใช้งานทั้งระบบ IOS และ Android โดยมีข้อมูลคุณภาพอากาศ ๔ ประเทศ ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย สิงคโปร์

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นผู้ริเริ่มในการจัดทำ Roadmap on ASEAN Cooperation towards Transboundary Haze Pollution Control with Means of Implementation หรือโรดแมปอาเซียน ปลอดหมอกควันข้ามแดน ตามถ้อยแถลงของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๒๖ และ ๒๗ ให้อาเซียนร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดและบูรณาการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนอย่างจริงจัง โดยประเทศไทยได้จัดการประชุมคณะทำงานอาเซียนเพื่อยกร่างโรดแมปในระหว่างวันที่ ๗ - ๙ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายตัวชี้วัด มาตรการ แนวทาง การดำเนินงาน และยกร่างเป็น Roadmap on ASEAN Cooperation towards Transboundary Haze Pollution Control with Means of Implementation เพื่อเปลี่ยนให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคปลอดหมอกควันข้ามแดนภายในปี ๒๕๖๓

ทั้งนี้ ประเทศไทยได้นำเสนอร่างโรดแมปต่อที่ประชุมประเทศภาคีต่อความตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ ๑๒ (Conference of the Parties to the ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution : COP- ๑๒) โดยจัดขึ้นในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมจากประเทศอาเซียนได้แสดงความชื่นชมและขอบคุณประเทศไทยที่พยายามอย่างเต็มที่ในการผลักดันการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งได้ให้ความเห็นชอบโรดแมป

นอกจากนี้ ผู้นำประเทศอาเซียน ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๒๘ และ ๒๙ ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๖ - ๗ กันยายน ๒๕๕๙ ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้รับทราบการให้ความเห็นชอบต่อโรดแมป และมุ่งหวังให้ประเทศอาเซียนดำเนินการตามโรดแมปอย่างเต็มที่และเกิดผลในทางปฏิบัติ รวมถึงให้ประเทศอาเซียนเร่งรัดในการกำหนดแนวทางเพื่อเพิ่มความร่วมมือระหว่างกันในการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของโรดแมป

สำหรับในมิติกฎหมาย ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่สอดคล้องและรองรับความตกลงฯ ที่เป็นไปตามข้อบังคับทั่วไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของความตกลงฯ ที่กำหนดให้ประเทศภาคีจะต้องใช้มาตรการทางกฎหมาย การจัดการ หรือมาตรการอื่นๆ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือพันธกรณีของความตกลงฯ ซึ่งปัจจุบันมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศและให้ภาครัฐกำหนดแผนป้องกันหรือแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการ

แพร่กระจายของมลพิษ และพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ป้องกันการเผาป่า โดยมาตรา ๕๔ กำหนดโทษจำคุกและปรับสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องเผาป่า หรือกระทำการใดๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือ หรือเข้าครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาหมอกควันขึ้นในอีกระดับหนึ่งเท่านั้น

๔. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

แม้ว่าอาเซียนจะมีความตกลงว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution : AATHP) ที่กำหนดให้ทุกประเทศในอาเซียนยอมรับให้ปัญหาหมอกควันข้ามแดนเป็นปัญหาระหว่างประเทศที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ ในการจัดการร่วมกันและประเทศที่ร่วมลงนามในความตกลงต้องนำมาตรการป้องกัน ตรวจสอบ และเตือนภัยไฟป่าที่เป็นมาตรฐานเดียวกันมาใช้ รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศด้วย อย่างไรก็ตาม ปัญหาหมอกควันข้ามแดนยังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประเทศในอาเซียนเกือบทุกปี และยังเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก เนื่องจากหลักการทางการเมืองของอาเซียนจะต้องไม่เข้าไปก้าวล่วงและแทรกแซงกิจการภายในของประเทศสมาชิกที่ส่งผลให้เมื่อเกิดกรณีปัญหาหมอกควันข้ามแดนภายในประเทศใดก็ตาม ประเทศนั้นจะต้องรายงานสถานการณ์และข้อมูลให้ประเทศอาเซียนอื่น ๆ รับทราบ จึงอาจทำให้ประเทศนั้นเสียอำนาจอธิปไตยที่เคยมีแต่เพียงผู้เดียวในการแก้ไขปัญหาภายในของตนเองซึ่งทำให้ประเทศผู้ก่อปัญหาหมอกควันข้ามแดนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และส่งผลให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนจึงยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามความตกลง นอกจากนี้ ประเทศที่เป็นประเทศต้นเหตุของปัญหา เช่น อินโดนีเซียยังมีแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ไม่เป็นรูปธรรมและมีความล่าช้าในการดำเนินการทำให้ประเทศใกล้เคียงได้รับผลกระทบ

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาหมอกควันข้ามแดนจึงไม่ใช่เป็นเพียงปัญหาภายในของประเทศใดประเทศหนึ่งแต่เป็นปัญหาระหว่างประเทศในอาเซียนที่ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกประเทศในอาเซียนในการวางแผน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ดังนั้น ประเทศผู้ได้รับผลกระทบและผู้ที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดปัญหาหมอกควันข้ามแดนจึงควรเจรจาหารือเพื่อจัดทำความตกลงในการกำหนดให้แต่ละประเทศจัดทำกฎหมายภายในเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขหมอกควันข้ามแดนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งกำหนดให้ประเทศที่ได้รับผลกระทบสามารถเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือ แก้ไข ป้องกันหมอกควันข้ามแดนในพื้นที่ของประเทศที่เกิดหมอกควันโดยไม่ส่งผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยกันและกัน นอกจากนี้ ควรพิจารณาระเบียบ กติกาของอาเซียนร่วมกันเพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และแสวงหาความร่วมมือกันอันสอดคล้องตามกฎบัตรอาเซียน

ประเทศไทยควรมีการออกกฎหมายที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความตกลงฯ หรือมาตรการทางกฎหมายที่เป็นการควบคุมป้องกันการเผาป่าหรือทำกิจกรรมใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดปัญหาหมอกควันโดยเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไขและแนวทางการร่วมมือกับประเทศอาเซียนในการแก้ไขปัญหาหมอกควันได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงทียิ่งขึ้น

อีกทั้ง ภาครัฐควรกำหนดมาตรการรองรับด้านสาธารณสุขที่สำคัญและจำเป็นในการป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัยสำหรับประชาชนในพื้นที่ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากปัญหาหมอกควันข้ามแดน รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนหรือเกษตรกรผู้ก่อให้เกิดปัญหาหมอกควันผู้ในพื้นที่มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกษตรกรเผาวัสดุการเกษตรในช่วงฤดูการเพาะปลูก เช่น การประชาสัมพันธ์

ให้ความรู้และตระหนักถึงผลกระทบการเกิดหมอกควัน การสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์) แก่เกษตรกรที่ไม่เฝ้าวัสดุการเกษตรในช่วงฤดูการเพาะปลูก เป็นต้น

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม ดังนี้

1. นายฉายะพันธุ์ ระวังสำโรง	MR. CHAYAPAN RAWANGSAMRONG
2. นายชีวานนท์ กันต์ภักดิ์	MR. CHEWANON KANPIWAT
วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์	
3. นางสาวมิรา ผาติyawong	MISS MIRA PHATIYAWONG
4. นางสาวสุจิตตรา พูนสวัสดิ์	MISS SUJITTRA PUNSAWAD
5. นางสาวเกตุวดี ชื่อสัตย์ดี	MISS KETWADEE SUESATDEE